

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Legis Evangelica duratio & dispensabilitas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

ARTICULUS III.

De lege Evangelica.

SUMMARI A.

1. Lex Evangelica habet formalem rationem legis.
2. Materia legis Evangelica.
3. Subiectum illius sunt omnes homines.
4. Initium legis Evangelicae.
5. Scriptura non est de ipsius essentia.
6. Durabit usque ad finem mundi.
7. Sine a Summo Pontifice dispensabilis?
8. Rationes in contrarium.
9. Fundamenta opposita solvuntur.

§. I.

Causa Legis Evangelicae.

1. **CONCLUSIO PRIMA.** Lex Evangelica habet formalem rationem legis verè & propriè dicta, cuius legislator est Christus Dominus.

Est de fide contra Sectarios nostri temporis, qui nihil volunt esse sub præcepto præter fidem. Constat primò ex variis Script., ut II. 33. Dominus Iudex noster, Dominus Legisfer noster, Dominus Rex noster. Ubi sermo est de Messia, seu Christo, unde præmisserat; Domino misereve nostri, te enim expellavimus, & Ipse salvabit nos. Item Pl. 71. DEUS iudicium tuum regi da, &c. II. 2. De Sion exibat lex. Jer. 31. Ecce dies venient, dicit Dominus, & feriam domui Israël, & domui Juda fœdus novum: & Cæbo legem meam in visceribus eorum. Jac. 4. Unus est legislator & Iudex, qui potest perdere, & salvare.

Constat secundò, quòd ipse Christus quoque potestatem istam legislativam sapius ostendit & usurpavit in præcepto charitatis Jo. 14. Mandatum novum do vobis. Et: Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem. In præcepto baptismi Jo. 3. Nisi quis renatus fuerit, &c. In præcepto Eucharistiae Jo. 6. Nisi manducaveritis carnem filii hominis, &c. Confessionis Jo. 20. Quorum remisistis peccata, &c. Et generaliter Matth. ult. Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus S. docentes eos servare omnia, quaecunque mandavi vobis.

2. **CONCLUSIO SECUNDA.** Materia legis Evangelicae sunt actus tam interni, quam externi in materia virtutum moralium, fidei, & Sacramentorum.

De materia moralium virtutum constat; quia lex naturalis de actibus istarum virtutum fuit per Evangelium magis confirmata, uti cum Matth. 7. Christus dixit: Omnia quaecunque vultis, ut faciant homines, & vos facite illis. De fide & Sacramentis, ubi etiam comprehenditur Sacrificium nova legis patet, quia novum Sacrificium, nova Sacramenta, & plurius articulo explicita fides in novo Testamento fuit determinata & præscripta.

Unde patet primò. In lege nova divina contineri solum præcepta fidei moralia & cærentionalia, non etiam judicialia: prout expressè tradit S. D. quodl. 4. a. 13. dicens: Legem novam R. P. Mez. g. Schol. Tom. II.

esse contentam præceptis moralibus naturalis legis, & articulis fidei, & Sacramentis gratiæ. Patet secundò. Quomodo intelligendum sit antiquum axioma Theologorum dicentium, in nova lege nulla esse præcepta nisi fidei & sacramentorum. Sensus enim est, non quòd lex nova nulla habeat præcepta moralia, sed quòd peculiaria præcepta distincta à præceptis naturalis & Moisaicae legis alia non habeat, quàm præcepta fidei, & sacramentorum: unde in moralibus lex tantummodo fuit confirmata.

CONCLUSIO TERTIA. Subiectum legis Evangelicae sunt omnes homines. Est de fide ex Matth. ult. Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. Euntes ergo docete omnes gentes &c. Docentes eos servare omnia, quaecunque mandavi vobis, Marci ult. Euntes in mundum universum prædicate Evangelium omni creatura.

§. II.

Legis Evangelicae duratio & dispensabilitas.

Quæres primò. Quandonam cœperit lex Evangelica.

Respondeo. Lex Evangelica in morte Christi accepit efficaciam radicalem obligandi, formalem verò respectu totius mundi cum fuit promulgata in die Pentecostes, quæ tamen ipsa virtus obligatoria ut redigeretur in actum exercitum, requirebatur prædicatio Apostolorum, per quam tolleretur invincibilis istius legis ignorantia. Ratio 1. p. est, quia Testamentum accipit suum robur ex morte testatoris: sed Christus erat testator seu conditor novi Testamenti: ergo ipse morte novum Testamentum & fœdus cum Patre initum accepit suum robur: sed in hoc Testamento etiam continebantur leges, sub quibus esset erigendus Ecclesiæ status: ergo eadem leges jam tunc in morte Christi acceperunt suum robur; Robur, inquam, non formale, sed radicale, quia tunc lex nondum erat promulgata.

Unde ratio 2. partis est: Tunc lex accepit virtutem suam formaliter obligatoriam, quando promulgabatur: sed fuit promulgata in die Pentecostes Hierosolymis, quando & Petrus ad Judæos dixit, Act. 2. Penitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine JESU Christi in remissionem peccatorum vestrorum, &c. Sicut ergo lex Pontificis Romæ publicata accipit formalem virtutem obligandi pro tota Ecclesia, ita jam tunc lex Evangelica habebat completam rationem legis illos, ad quorum notitiam hæc promulgatio pervenerat, actu obligantis. Quia tamen hæc ipsa promulgatio non poterat simul & semel omnibus tum Judæis, tum Gentilibus innotescere, eorumque invincibilem ignorantiam discutere, propterea, ut affirmat 3. p. nostræ responsionis, tunc successivè reliquis etiam notantùm Judææ, sed etiam Gentilitatis, & totius orbis partes actu obligavit, cum remoto invincibilis

bilis ignorantia impedimento in audientium mentes promulgatio cepit influere.

5. Quaressecundò. Sine de ratione legis Evangelicæ quod sit scripta?

Respondeo negativè. Quia ante scripturam Evangelicorum lex Evangelicæ erat sufficienter promulgata & obligatoria, quatenus fuit cordibus inscripta per iudicium practicum intellectus non merè naturale sicut lex naturalis, sed spiritu gratia Divina elevatum; veluti indicatur Jer. 31. *Dabo legem meam in visceribus eorum, & in cordibus eorum scribam eam.* Et 2. ad Cor. 3. *Epistola estis Christi ministrata a nobis non atramento, sed spiritu DEI vivi, non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus.*

6. Quares tertio. Quanto tempore lex Evangelicæ sit duratura?

Respondeo. Esse duraturam usque ad finem mundi. Et clarè deducitur ex Matth. 28. primùm allegato; ubi cum Christus mandasset Apostolis, *docere & baptizare omnes gentes.* subiunxit: *Eccè ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi.* Et adhuc manifestius Matth. 24. *Predicabitur hoc Evangelium Regni in universo orbe, in testimonium omnibus Gentibus, & tunc veniet consummatio.* Ubi exponente D. Th. q. 106. a. 4. ad 4. Christus loquitur de prædicatione Evangelii cū pleno effectu, *ita scilicet quod in qualibet Gente fundetur Ecclesia;* quo factò Christus dicit venturam consummationem, nempe sæculi, ut intelligunt D. Hier. ibid. & S. Chryl. ho. 49. in Matth. Idcirco frequenter in sacro textu regno, sacerdotio, testamento Christi tribuitur æternitas, quia nimirum durabit usque ad finem mundi in Ecclesia militante, & consummabitur in triumphante. Hebr. 13. *Apostolus Sanguinem Christi, sanguinem testamenti æterni vocat.* Pl. 109. *Christus vocatur sacerdos in æternum.* Lucæ 1. *Regnabit in domo Jacob in æternum.* Mich. 4. *Regnabit Dominus super eos in monte Sion, ex hoc nunc & usque in æternum.* *Potestas eius potestas æterna.* Dan. 7.

Ratio quoque est: Illa lex debet esse ultima, quæ immediatè conjungit fini ultimo, nullà alià mediante: sed lex Evangelicæ immediatè conjungit fini ultimo, siquidem vita & gloria æterna dantur intuitu fidei, sacramentorum, & bonorum operum, quæ per istam legem, & Christum ipsius authorem traduntur.

7. Quares quartò. Utrum lex ista saltem in uno alterove præcepto [nam in totum mutari non posse, manifestum est] per Summi Pontif. dispensationem mutari possit?

Fuit quorundam Canonistarum opinio, posse Summ. Pontif. autoritate non quidem humanà, sed Divinà & supernaturali extra materiam fidei dispensare in jure divino. Pro qua Suarez refert Panormit. in c. *proposuit, de concess. præbend. & Felin. in c. quæ Ecclesiarum, de constitut.* è quibus iste concedit, posse Sum. Pontif. ex causa commutare in istam: *Ego te baptizo in nomine Trinitatis.* Item, posse unico verbo consecrare Sacerdotem & Episcopum: Quibus ex parte accedunt Canus Relect. de penit. p. 5. & Sanch. l. 3. de matrim. disp. 6. n. 6. docentes, quòd in iis præceptis, quorum observatio in particulari casu

potest impedire majus bonum spirituale, ut contingit in voto & juramento, Summus Pontifex dispensare possit. Pro fundamento adducunt primò, quòd Christus Matth. 16. dedit Petro amplissimam potestatem, cum dixit: *Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in caelis, & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in caelis.* Ex quibus verbis colligitur, Summum Pontificem posse dispensare in voto, juramento, matrimonio rato, in vinculo spiritualiter Episcopum & Ecclesiam sponsam suam, in professione religiòsa, quamvis hæc omnia in multorum sententia sint juris Divini. Secundo jure Divino solus Episcopus est Minister sacramenti Confirmationis, & tamen ex gravi causa Summus Pontifex committit hoc ministerium simplici sacerdoti. Præterea refert Onuphrius in Chronico anni 1490. ex Volaterrano quòd Innocentius VIII. cum Saxonibus [dicendum erat, Norwegis; nam Saxones abundant vino, & in hunc diem in sua cœna Lutheranæ tenacissimè servant usum calicis] propter vini inopiam dispensaverit, ut in solo pane conficerent Eucharistiæ sacramentum; cum tamen sit juris Divini, ut Eucharistia conficiatur, & sacrificium fiat in utraque specie.

Respondendum tamen est cum S. D. in quodl. 4. a. 13. Suarez l. 10. c. 6. Reding q. 17. a. 7. n. 7. cum communi tam Theologorum, quam Canonistarum, Summum Pontificem in lege Divina etiam positiva dispensare non posse.

Ratio est primò, quia inferior non potest valdè dispensare in lege Superioris sine iusta & rationabili causa: sed homo non potest habere justam & rationabilem causam dispensandi in lege Divina: ergo. Minor probatur. Tunc datur rationabilis causa dispensandi in lege Superioris, quando casus emergit, in quo superior legislator legis obligationem remitteret, si illum prævidisset: sed hoc de DEO dici non potest: quia infinita sua scientia penetravit omnes casus & causas.

Ratio est secundò. Vel Divina voluntas vult alicujus legis obligationem se extendere ad talem casum, vel non vult? si vult; non potest inferior iudex dispensare, siquidem omnis efficacia præceptiva & legislativa hominum à Divina voluntate derivari debet. Si non vult, eo ipso nullà opus est dispensatione.

Ratio est tertio à posteriori: quia si daretur locus mutationi & dispensationi in lege Divina positiva, præsertim circa materiam & formam sacramentorum, Ecclesia DEI non haberet necessariam unitatem seu uniformitatem, quæ non in sola fide, sed vel maxime in exteriori quoque DEI cultu, Religione, Sacramentis ritibusque substantialibus fundatur: hoc autem repugnat intentioni & providentiæ Divini legislatoris, per suam Evangelicam legem unam, sanctam, & æternitatem Ecclesiam erigentis.

Ad 1. fundamentum contrariæ sententiæ Respond. id nimum probare, nam ex illius textus amplitudine inferri possit, Summum Pontificem æquè in uno ac altero præcepto juris Divini dispensare posse, quod traditioni & doctrinæ totius Ecclesiæ adversatur. Exponendus igitur est ille locus de iis omnibus, quæ Petri clavibus & iurisdictioni

ditioni subjecta sunt, inter quæ non est lex & potestas ipsius Christi Divini legislatoris. Quod additur de voto, & juramento, matrimonio rato, non est ad rem, quia hæc sunt juris Divini naturalis, de quo jam in Disputatione dictum, non esse formalem dispensationem sed tantum materiale, ex morali immutatione voluntatum, quæ Summo Pontif. tanquam supremo Pastori sunt subditæ.

Ad 2. optima est responsio August. à V. M. disp. 6. q. 2. Volaterranum, ex quo desumpta est illius dispensationis fabula, sic habere: *Nor-*

wegia Innocentii VIII. Pontificis concessione permissum sine calice vino sacrificare, quod ob immensa frigora vinum in ea regione importatum accescat. Ubi non dicitur sine vino, sed sine calice; imò supponitur consecratio cum vino: ideoque exponi potest, concessam Norwegis facultatem in aliquo vase clauso vinum consecrandi, ne de facili congelari posset: nève vinum mediante congelatione à frigore acedinem patiatur. Quicquid sit, una hirundo non facit ver, & unius scriptoris autoritas tanti non est, ut ipsi omnium ferè Doctorem cæcus assurgat.

DISPUTATIO XXXIV.

DE

Lege humana positiva & scripta secundum se.

ad q. 95.

Cùm plurima sint in moribus humanis, quæ lex naturalis & Divina positiva indeterminata relinquit, humanæ communitati necesse fuit, ut per leges positivas ulteriorem morum disciplinam obtineret, quæ circa particulares actus dirigeretur, earumque metu malorum coerceretur audacia, & tuta esset inter improbos innocentia, ut inquit Isidorus relatus à S. D. q. 95. a. 1. Hanc legislativam potestatem hominibus à DEO datam frequenter contra Hæreticos restatur sacra Pagina Prov. 8. *Per me Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt.* Rom. 13. *Qui potestati resistit, DEI ordinationi resistit, &c.* Eandem à lege naturæ derivatam & dependentem agnoscit S. D. citat. a. 2. Cùm enim omnis lex humana debeat esse iusta & rationabilis, etiam debet esse conformis ad regulas rationis, quas inter eminet lex naturæ. Dividitur hæc potestas in Ecclesiasticam, & Civilem, seu politicam, juxta duplicem hominum communitatem: eùm enim sit duplex finis, in quem homines oportet dirigi: unus felicitatis temporalis, & naturalis; alter spiritualis, æternæ, & supernaturalis; ita duplex est hominum communitas, una politica & Civilis, altera Ecclesiastica; illam Civilibus, hanc Ecclesiasticis legibus oportet dirigi; nam *ubi non est gubernator, populus corrumpitur.* Prov. 11.

ARTICULUS I.

In quibus resideat potestas condendi leges?

SUMMARIUM.

1. Dividitur lex in generalem & particularem.
2. In preceptivam & pœnalem.
3. In favorabilem & odiosam.
4. In Ecclesiasticam & civilem.
5. Potestas legislativa non est in aliquo homine ex natura rei.
6. Data fuit ab autore natura integris communitatibus.
7. Ab istis translata in supremos Magistratus.
8. Imperator potest leges facere pro toto & solo Imperio.
9. Summus Pontifex potest ferre leges civiles pro suo statu Ecclesiastico.
10. Qua potestate Sum. Pont. deroget legibus Imperatoris, vel disponat de regnis.
11. Etiam femina legitima hæres regni gaudet potestate legislativâ.
12. Summus Pontif. habet potestatem legislativam Ecclesiasticam jure Divino.
13. Similiter Concilium Oecumenicum.
14. Sed quid, Sede vacante, vel tempore schismatis?
15. Episcopus competit potestatem legislativam dependentem à Summo Pontif.
16. Exponuntur textus S. Scripturae in speciem contrarii.
17. Potestas legislativa etiam competit Prælatibus habentibus jurisdictionem quasi episcopalem.
18. Qualis potestas leges ferendi conveniat Concilio Nationali?
19. Qualis legato, vel Nuncio Apostolico?
20. Qualis Cardinalibus?
21. Qualis Capitulo Sede vacante.

§. I.

Varia divisiones legis Scriptæ.

Lex scripta, quæ est constitutio, dicitur, esse que imperium, seu ordinatio rationalis ab habente